בס"ד

عهد و گفتگو

SPIRITUALITY مطالعات

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جاناتان ساکس

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخهء تفسیر توراه ربای خییم شیمل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توراه، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آنا در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونهء زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند." – ربای ساکس

تفسیر هفتگی تورات

Ha'azinu: The Inheritance that Belongs to Everyone

ها آزینو: میراثی که به همه تعلق دارد

میدراش در تفسیر جملهٔ مهمی از پاراشای این هفته، داستان پرمعنایی را بازمی گوید:

روزی ربی یانایی در جاده می رفت که به مردی برخورد با جامه ای فاخر. به او گفت: "آیا آن بزرگ می خواهد مهمان من شود؟" مرد گفت: "بله اگر مایل باشی."

سپس ربی یانایی او را به خانه برد و پرسشی از تورات به میان آورد، اما آن مرد هیچ نمی دانست. از تلمود پرسید، او نمی دانست. از هگادا، نمی دانست. سرانجام، از او پرسید براخای پس از شام را بگو. سپس مرد پاسخ گفت: "باشد که یانایی براخای خانهٔ خودش را بگوید."

سپس ربی یانایی به او گفت: "لطفا هر چه می گویم را تکرارکن." مرد گفت: باشد." ربی یانایی سپس گفت: "بگو سگی نان یانایی را خورد."

سپس مهمان برخاست و ربی یانایی را گرفت و گفت: "میراث من که در اختیار توست و به من نمی دهی، کجاست؟"

"چه میراثی از تو نزد من است؟"

او پاسخ داد: "بچه ها می خوانند که موسی به ما تورات را داد که میراثی است برای جماعت یعقوب." (تثنیه ۳۳:۵). نوشته نشده: "برای جماعت یانایی. نوشته شده برای جماعت یعقوب." (ویقرا ربا ۹)

این داستانی نیرومند است. ربی یانایی غریبه ای با لباس فاخر را می بیند و نتیجه می گیرد که او باید بسیار باسواد باشد. او را به خانه می برد و کشف می کند که آن مرد هیچ آموزش یهودی ندیده است. از ادبیات تلمودی هیچ نمی داند و حتی براخای پس از غذا را بلد نیست.

ربی یانایی که معلم تورات است به مهمان خود با تحقیر برخورد می کند. اما غریبه با حفظ کرامت انسانی خود می گوید که "تورات همانقدر که میراث تو است، مال من نیز هست. تو زیاد داری و من هیچ ندارم، پس کمی از آنرا با من شریک شو. به جای ردکردن من به من بیاموز."

ایده های کمی در تاریخ یهودیت نیرویی بیشتر از این ایده داشته اند که دانش تورات به همگان تعلق دارد؛ و هر کس در صورت امکان باید قوانین، تاریخ و ایمان یهودیت را بیاموزد و آموزش بالاترین شکل افتخار و احترام است و باید در دسترس همگان باشد.

این ایده چنان قدمت و عمقی در یهودیت دارد که ما اغلب فراموش می کنیم که تا چه حد انقلابی است. به قول گفتهٔ مشهور سر فرانسیس بیکن، دانش، قدرت است [1]. کسانی که آنرا دارند، اغلب از

[1] The famous phrase "knowledge is power" attributed to Francis Bacon comes from his *Meditationes Sacrae* (1597). The entry for this quotation is available online at Bartleby.com.

شریک شدن آن با دیگران خودداری می کنند. بیشتر جوامع، نخبگانی باسواد داشته اند کـه امـور اداری حکومت را کنترل می کرده اند. تا امروز، بسیاری از حرفه ها از واژگانی استفاده می کنند که فقط برای افراد درون حرفه قابل فهم است، مبادا دانش آنها به دست افراد بیرون بیفتد.

یهودیت عمیقا متفاوت بود. من دریافته ام که این مرتبط است با این واقعیت که تولـد یهودیـت، حـدودا همان زمانی رخ داد که تولد الفبا [2] در شکل پیشاسامی در دورهٔ پدران قوم که قدیمی تـرین شـواهد آن در صحرای سینا و در مکانی که بردگان کار می کرده اند، یافت شده است.

میانرودان (بین النهرین) که ابراهیم از آنجا برخاست و مصر در روزگار موسی، دو گونه از قدیمی تـرین شکل نوشتار در دنیای باستان را داشـتند: خـط میخـی و هیروگلیـف. امـا ایـن دو سیسـتم واژه و اندیشـه نگاری که در آنها نمادها برای یک بیان کلمـات کامـل یـا سـیلاب هـا بـه کـار مـی رفتنـد، نشـانه هـای پرشماری داشتند که فرد می بایست یاد بگیرد. الفبا با فقط ۲۲ نماد برای نخسـتین بـار، امکـان جامعـه ای تماما باسواد را فراهم کرد.

یهودیت مُهر این دستاورد را بر خود دارد. ابراهیم به عنوان معلم برگزیده شد، "زیرا او را برگزیده ام تـا فرزندان و خاندان خویش پس از خود را یادبدهد که راه خدا را رعایَت کنند. " (پیدایش ۱۸:۱۹)

موسی بارها درمورد آموزش سخن گفته است:

> آنها را به فرزندانت بیاموزان هنگـام نشسـتن در خانـه و راه رفـتن در جـاده، هنگـام خوابیـدن و برخاستن." تثنیه ۱۱:۱۹

فعل ل-م-د (آموختن) بیش از ۱۷ بار در سفر دواریم (تثنیه) به کار می رود و درونمایه ای تکرارشـونده در سراسر کتاب است.

[2] See On the Internet and Judaism, and The Home of the Book for The People of the Book.

بالاتر از همه، نمونهٔ شخص موسی است. دواریم یا سفر تثنیه، در کل، تجربهٔ جمعی آموزش بزرگسالان است. پیامبر بزرگ، کل مردم را شاگردان خود دانسته و به آنها هم قانون، یعنی دستورها و قواعد و احکام را می آموزاند و هم تاریخی که در کل پشت آنهاست.

این امر در انتهای کتاب به اوج خود می رسد در قالب "سرود" هاآزینو در پاراشای این هفته که با این کلمات آغاز و ادامه می یابد:

موسی کلمات این سرود را از ابتدا تا انتها برای کل جماعت ایسرایل خواند." تثنیه ۳۱:۳۰

این است برکتی که موسی، مرد خدا، پیش از درگذشت خود، برای بنی اسرائیل خواند... موسی توراه را به ما اعطا کرد، میراثی برای جماعت یعقوب. تثنیه ۳۳:۱ و ۳۳:۴

توجه کنید به تاکیدی که در دو آیهٔ اول دیده می شود بر روی این که موسی برای همگان سخن می گوید، و نه برای نُخبگان. بخش دوم، شامل جملهٔ مشهوری است که مهمان ربی یانایی بازگوکرد، همچون اثبات تعلق تورات به همگان. این دارایی فقط از آنِ باسوادها و برگزیدگان یا بااستعدادها یا طبقه و گروه بستهٔ خاصی نیست. بلکه میراث کل جماعت یعقوب است.

فقط در دوران مدرن بود که این ایدهٔ آموزش سراسری از یهودیت به باقی دنیا سرایت کرد. حتی در انگلستان که نخستین قدرت دنیا به شمار می رفت، تا پیش از لایحهٔ آموزش ۱۹۸۰چنین نبود. می بایست انقلاب اینترنت رخ دهد – با گوگل و غیره- تا این ایده در سراسر دنیا یک واقعیت بشود. حتی امروز، حدود ۷۰ میلیون کودک هنوز در کشورهایی چون سومالی، اریتره، هاییتی، کوموروس و اتیوپی از آموزش محروم هستند.

این که آموزش کلید کرامت انسانی است و باید به تساوی در اختیار همگان باشد، عمیقترین ایده های سراسر تاریخ بوده است و در این کلمات نیرومندی که بیدرنگ پس از پاراشای این هفته مَی آیند، بیان شده است.

"موسی به ما تورات را اعطاکرد، میراثی برای جماعت یعقوب."

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی

توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY TRUST

www.RabbiSacks.org @RabbiSacks
The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved